

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi si Dumineca.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anulu XLIII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunciurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru fiacare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 63.

Joi, 19 7 Augustu

1880.

Brasiovu 18/6 Augustu.

Unu diplomatu rusu, cu care scriitoriulu acestor a avú ocaziune a convorbi la Vien'a in anulu 1877, in ajunulu resbelulu russo-turcescu, dicea cu privire la Romani'a, ca cea mai mare dificultate pentru acést'a tier'a este situatiunea ei geografica, care-o face se-i sté in cale Russiei, despartindu-o de popórele slave din Orientu. Acelu diplomatu avea dreptate si argumentulu adusu din partea stunci, posede si astadi la 1880, doi ani dupa tractatulu dela Berlin, tota puterea actualitatii.

Póte mai multu cá înainte statulu romanu trevane se-o semtia acuma, cá din nenorocire elu stá in calea Russiei. Nu trece o di, cá guvernulu romanu se nu se convinga despre aceea, cá Russi'a lucra pe ascunsu in contra consolidarii Romaniiei, cástatu independentu. Intarirea elementulu romanu la Dunare constituie cea mai mare pedeca a planurilor ce le urmaresce Russi'a in Orientu, din cauza, cá interesele si aspiratiunile statulu romanu nu 'lu tierta de a se arunca in bračiele puterniculu vecinu, nu 'lu tierta de a deveni, dupa ce abia a scapatu de subsuzeranitaatea Sultanulu, vasalulu Tiarulu rusescu.

Nu esistenti'a Romaniiei in sine nelinistesce pe Russi, ci ei se temu numai cá nu cumva acést'a Romania se le puna pedeca, candu din nou ar' voi se 'si indrepte ostirile peste teritoriulu ei spre Constantinopolu, se temu, cá nu cumva Romani'a, spriginita de celelalte puteri, se refuze de a mai incheia o conventiune analóga celei din Aprile 1877. Tota politic'a cabinetulu de St. Petersburg fačia de Romani'a, merge intr'acolo cá se 'si asigure bas'a de operatiune viitoare izolandu-o de celelalte state apusene, si silindu-se a-o castigá pentru planurile sale prin totu feliulu de promissuni.

Barbatii de statu romani vedu si cunoscú fórte bine situatiunea acést'a, care este cu atátu mai dificila, cu cátu Romani'a, astadi deplinu independenta, nu se mai bucura de acea garantia, cá in perioda esistentiei tractatulu dela Paris. De aceea este fórte naturalu, cá ei se 'si caute unu radiemu in puterile apusane.

Se dice cá guvernulu rusescu ar' fi propusu din nou guvernulu romanu de a incheia cu elu o conventiune pentru trecerea ostirilor russe prin Romani'a. Póte cá scirea acést'a alarmanta se nu fia esacta, ea privesce inse o cestiune, care va fi resoltata numai deodata cu cestiunea orientala. Pe cátu timpu Russi'a va avé de gandu se opereze in Turci'a, ea isi va dá tota silinti'a de a-si asigura trecerea si prin acést'a bas'a de operatiune.

Ce atitudine va luá Romani'a fačia de-o noua incercare de trecere a Russiloru? Póte ea impedecá incalcarea teritoriulu seu, deca mariie puteri occidentale se voru margini si acuma la asigurari platonice de bunavointia, fara de a-i oferi unu sprigiu realu? Eata grav'a cestiune a dilei, eata pentru ce guvernulu romanu cauta unu radiemu in aliantia austro-germana. Deca ar' existe o Europa, care se póta garantá neviolabilitatea tractatulu dela Berlinu, Romani'i n'ar' avé cauza de a fi ingregeati, Europ'a inse nici pēna adi inca nu si-a potutu veni in fire. Acést'a se póte vedé mai bine din nedecis'a atitudine a puteriloru fačia de refusulu Portii. In teoria tóte puterile sunt de unu gandu, candu vine inse lucrulu la executarea practica a hotaririloru, domnesce intre ele cea mai mare neintielegere.

Sub astfelu de impregiurari ce póte face guvernulu romanu mai bine, decátu a nu se basá pe Europ'a ideala, ci a se intielege cu fiecare dintre marile puteri, cerēndu-i spriginulu pentru casulu, candu esistenti'a i-ar' fi din nou amenintata; si ce e mai naturalu decátu cá se se adreseze mai antraiu la acele puteri in a carora interessu zace mai multu aপরarea integritatii teritoriulu romanu.

In sensulu acest'a intielegemu noi importantia politica a visitei Domnitoriulu Carolu la curtea austriaca in Ischl. Diarele vienesse cu „Neue freie Presse“ in frunte vorbescu de-o aliantia formalá a Romaniiei cu Austro-Ungari'a. Si fara se fi cetitu desmintirea organulu ministriulu Boerescu, ce-o publicamu mai la vale, nu ne-ar' fi venitu a crede cá Romani'a voiesce se 'si lege destinele de casualitatele unei aliantie partiale a celoru doue mari puteri. Romani'a cauta o garantia pentr'unu casu anumitu, care privesce unu interessu generalu european si propunerile ce le va face adi la Berlinu si la Vien'a le va repeti mane si la Paris la Londra si la Rom'a.

Asi legá manile inainte ar' insemná pentru Romani'a a parasi politic'a traditiunala, careia are se-i multiamésca in prim'a linea esistenti'a s'a. Apoi ce garantia póte dá astadi Austro-Ungari'a pentru esistenti'a statulu romanu, candu ea insasi are a se luptá cu atatea greutati interioare? Si óre póte fi vorba de-o asemenea garantia pe cátu timpu fačia de Romani'i din imperiu se va observá sistemulu actualu de opresiune si de persecutiune?

Cronic'a evenimenteloru politice.

Victori'a Kossuthianiloru la alegerea din Kanizsa-mare se considera atátu de cátra diarele pestane, cátu si de cátra cele vienesse, cá unu presemnu de mare importantia. „Pester Lloyd“ recunósce, cá e posibilu, cá la alegerile viitoare se reiésa Kossuthianii, deca nu se voru luá de cu vreme mesuri spre a impedecá torentulu. O asemenea mesura, crede numi'a fóia, cá ar' fi fusiunea tisaistiloru cu opositiunea intrunita moderata. Óre nu este acuma prea tardiu pentru o asemenea fusiune? — „Pesti Naplo“ se bucura de victori'a „Independentiloru“ dicēndu, cá pentru elu lucrulu principalu nu e, cá cine a invinsu, ci aceea, cá se se scie ce „de nimicu este regimulu lui Coloman Tisza!“

Dissolvarea camerei comerciale si industriale din Brasiovu este criticata de cátra foile germane din Ungari'a atátu, cátu si din Vien'a in modu fórte nefavorabilu pentru guvernulu. Chiaru si „Pester Lloyd“ iea in aপরare camer'a brasiovéna. Se dice, cá ministriulu Kemény de aceea a procesu cu atatea necrutiare fačia de camera, pentru cá orasiulu secuiescu Sz.-St.-György se bucura de deosebit'a protectiune a ministriulu-presiedinte Tisza, de candu l'a alesu deputatu in cerculu seu. „N. fr. Presse“ aপরandu camer'a din Brasiovu o numesce „sasésca“ din care cauza se supera „Herm. Ztg.“ nu cu nedreptu.

Merita deosebita atentiune raportulu celu face corespondentulu diarulu vienesu „Presse“ asupra unei convorbiri ce a avut'o la Sinai'a cu Domnitoriulu Carolu. Intielegerea intre Germani'a si Austri'a — se fi disu Domnitoriulu — o considera de fórte favorabila pacii si spera cá va delaturá periculele unui resbelu nou orientalu. Romani'a are lipsa de pace — adause principele — si se va alaturá la acele puteri cari facu politica de pace. Cátu despre Franči'a, ea inca doresce pacea si va evitá de a se incurcá in vr'unu resbelu. Ori-cátu de binevoitori ar' fi Gambetta, Grévy s. a. cátra Greci, resbelulu totu nu 'lu voiescu. In Angli'a pórtá Gladstone acuma o politica personala, care deriva dela studiile sale ideale asupra Greciei, facute inca din anii junetiei sale.

Principele accentuá mai departe, cá diplomati'a rusesca predomina cestiunea orientala pe deplinu; Russii au studiatu Orientulu precum nu l'a studiatu nici-o alta natiune si se póte esplicá, cá din ce in ce voiescu se 'si marésca mai multu influenti'a puteriloru in Europ'a civilizata, desi mai au destulu de lucru in Asi'a si chiaru in propri'a tierta.

Principele Carolu speréza, cá cestiunea orientala nu va provocá pentru momentu resbelulu, desi in Rumeli'a orientala se petrecu lucruri, tocmai cá in anulu 1876 in Serbi'a, dupa ce la 1875 se incepu rescól'a in Herzegovin'a, numai cátu acuma tóte mergu mai iute. Deca Bulgari'a se va uni cu Rumeli'a orientala, Bulgarii voru porni si asupra Macedoniei. Acuma inse despre aceea se tractéza mai cu séma, cá ce urmari va avé uniunea Bulgariiei cu Rumeli'a orientala cu privire la politic'a mariloru puteri. Romani'a va pastrá pe cátu numai i va fi cu potintia pacea, si-a reorganisatu inse armat'a si a provediut'o cu noue puscii, pentru de a fi gat'a.

Totu acelu corespondentu scrie cá a vorbitu in Sinaia si cu ministriulu-presiedinte Bratianu, cu ocaziunea unei preambleri pēna la noulu palatu. Raportorulu dice cá cuvintele ministriulu i-au facutu impressiunea, cá intre Romani'a si Austro-Ungari'a ar' existe relatiuni fórte amicabile si cá Romani'a ar' fi gat'a a intrá pe deplinu in cerculu aliantiei austro-germane; Romani'a astépta inse cá acést'a aliantia se voiesca pacea, apoi, cá Austro-Ungari'a se póte o politica orientala hotarita si cátu se póte de clara, despre care Romani'a in orice casu se fia asigurata.

Si cu ministriulu de resbelu Slaniceanu a vorbitu raportorulu „Pressei“. Generalulu Slaniceanu a disu cá Romani'a voiesce pacea si are trebuintia de ea, dér' voiesce totodata cá se se tiena contu de ea cá de unu factoru. Dupa reorganizarea armatei Romani'a va trebui se fia considerata de unu asemenea factoru, cáci va poté pune pe picioru de resbelu o suta mii ómeni.

Caletori'a principelui Carolu si visit'a ce a facutu la Ischl a datu ocaziune mai multoru diurare din Vien'a de a vorbi despre aliantia Romaniiei cu Austro-Ungari'a cá despre unu faptu complinitu. Fačia de aceste pareri si fačia de tóte sgomotele cáte s'au respanditu asupra Romaniiei in aceste din urma dile de press'a straina este de mare insemnatate unu articulu alu organulu d-lui Boerescu „Pressa“ din Bucuresci, prin care se desmintu tóte acele sgomote. Eata care este cuprinsulu acelu articulu:

In privinti'a pretinsei revocari a colonelulu Pencovici din functiunea de membru alu comisiunei dunarene de supraveghere, „Pressa“ scrie: „Se se linistéca toti amatorii de noutati. Col. Pencovici, comisarulu nostru, nu este de locu revocatu, nici inlocnit; D-lui 'si-a facutu datoria in comisiune, neaplecandu-se nici spre Russia, nici spre Austria ci fiindu bine si in prea buna armonie cu toti colegii sei, cautandu, se intielege, a apera si a sustiené numai interesele ce Romani'a are pe Dunare, si necontestandu, cu tóte acestea, nici interesele legitime ce alte state potu avé pe acestu mare fluviu internationalu. Astufeliu a facutu si astufelu va face ori-ce comisarulu romanu, luminatu si patriotu, in comisiunea dunaréna, si votulu seu se va uni totudeauna cu acela alu altoru comisari, cari voru apretii si voru sustiené, cá si dēnsulu, interesele romanesci pe Dunare.“

Asemenea desminte „Pressa“ sgomotele respandite asupra demissuni d-lui Balaceanu, ministriulu romanu din Vien'a.

Venindu apoi lá scirile imprastiate despre aliantia Romaniiei candu cu Austria candu cu Russi'a, „Pressa“ le numesce pe tóte inventiuni si dice cá politic'a guvernulu nu póte fi de cátu romanésca. Citatulu diaru marturisesce, si cu dreptu cuventu, cá „acést'a politica nu este nici de simtieminte, nici de afectiuni séu aspiratiuni platonice, ci este o politica curatu de interese si este condusa numai de aceste interese. „Astufeliu fiindu, ar' fi o gresiéla din partea unui guvernulu luminatu se incheie mai din nainte aliantie, cari ar' putea se fia vatamátore interesseloru nóstre la isbucnirea veri unui conflictu.“

Aceste aliantie, dise „Pressa“, incheiate si ticluite de mai nainte, nu se mai obicinuescu astadi. Esperienti'a a probatu cá ele suntu periculóse chiaru pentru unu statulu mare, cu atátu mai multu pentru unu statulu micu. Candu

unu statu micu se aliéza de mai înainte cu unu statu mare, elu renuntia la libertatea s'a de actiune, elu isi crează unu inimicu făcișiu si declarau din statulu contra caruia s'ar' face acea aliantia; elu este espusu a suferi astufeliu, unu felu de tiranie séu macaru esigentié nedrepte din partea statulu cu care este aliatu, remanendu inca a mai fi espusu si la consecintiele resbunarei statulu contra caruia s'a aliatu."

In fine „Press'a" incheia cu urmatornlu cuventu ce resulta pentru Romani'a din aceste varii si contradicătoare noutati. „Din aceste inse varii si contradicătoare noutati, resulta pentru noi, Romanii, unu invetiamentu: Acest'a este că, de vreme ce vedemu că mai tóta press'a européna se ocupa atātu de multu de politic'a nóstra, si dá atātu importantia atitudinei nóstre, trebuie se conchidemu că acést'a provine din cauza că Statulu nostru, de si nou si june intre familiile suverane europene, are unu rol insemnatu la partile Orientulu; si acést'a insemnatate trebuie se ne convinga că trebuie se procedamu cu multu tactu, prudentia si prevedere in mantinerea si desvoltarea vietiei nóstre politice si sociale."

Dela Associatiunea transilvana.

pentru literatur'a si cultur'a poporulu romanu.

Turd'a, 10 Augustu 1880.

In siedintia a II, deschisa la 9^{1/2} óre înainte de amédiu si continuata la 5 óre séra, s'a desbatutu numai asupra raportulu comisiunei pentru propuneri. Dintre propunerile mai insemnate propunerea d-lui An. Trombitasiu, primita in principiu de cătra adunarea din anulu trecut (ase vedé Nr. 60 si 62 alu „Gaz. Trans.“ din 1879), a datu ansa la o discussiune mai lunga, care inse nu a potutu satisfacé pe nimenea, din cauza, că adunarea n'a aflu nuci adeveratulu sensu alu propunerei d-lui Trombitasiu, nici motivele, cari au indemnatu comisiunea comitetulu centralu de a respinge partea cea mai mare din acea propunere. In fine comisiunea pentru propuneri a fostu insarcinata de a luá mai bune informatiuni dela comitetulu Associatiunei si de a relatá in siedintia de séra. Acést'a s'a intemplat, inse fara de a se aduce lumina in cestiune. In fine dupa multa vorba zadarnica si dupa ce insusi d. Trombitasiu, spre marea nóstra suprinde a renuniatu de a si aperá propunerea, adunarea a primitu amendamentulu comisiunei, care recomanda a se adoptá doué puncte din propunerea lui Trombitasiu si adeca a) cá comitetele despartiaminteloru Associatiunei se fia provocate a aduná totu felulu de date statistice privitoare la inaintarea industriei din tienuturile loru, la economi'a rurala si altele asemenea si aceste date se le impartasiésca comitetulu centralu b) sè se creeze doué stipendie à 70 fl. pentru doi elevi, cari voru frecuentá unu institutu de industria ce se póte aplicá la poporulu nostru. — D. Trombitasiu a mai facutu câteva propuneri privitoare la nesce mesuri restrictive față de membrii comitetulu, aceste inse au fostu respinse.

Comitetulu a propusu arangearea unei espositiuni economice si industriale romane in anulu viitoriu 1881 in Sibiu. S'a primitu si s'a hotaritu cá sè se tien a adunarea generala viitoare totu in Sibiu la 27 Augustu 1881, candu se va inauguré si espositiunea.

Dr. Alessi a facutu propunerea, cá sè se reinvie fói'a literara a Associatiunei „Transilvani'a". Dupa o desbatere mai lunga acést'a propunere s'a primitu cu adausulu cá fói'a se apara de 2 ori pe luna (câte o cóia) si sè se tramita gratis membriloru Associatiunei, cari n'au remasu in restantia cu tacs'a de 5 fl. Anale nu se voru mai publicá.

Bibliotecariulu propune a se tipari catalogulu cartiloru in organulu Associatiunei, a se vinde din aceste cărți cele necomplete si a se face schimb cu cele ce se afla in mai multe esemplare. Se primesce.

Comisiunea pentru propuneri recomanda adunarei primirea propunerei facute de comitetu, cá sè se redice monumentulu lui Andreiu Muresianu, recomandá totodata a se face unu nou apelu la toti Romanii adoratori ai fericitului poetu pentru contribuiri spre augmentarea sumei de 442 fl. 49 cr., ce se afla depusa pentru acelu scopu la Associatiune, in fine propune, cá déca nu ar' ajunge binii sà se contribue la monumentu si din partea Associatiunei pèna la sum'a de 200 fl. Aceste propuneri ale comisiunei adunarea le primesce cu unanimitate si cu semne viui de adoratiune.

Sectiunea sciintieloru naturale raportéza si propune: a se respinge manualele din higien'a popo-

rala si agronomia intrate la concursu si a se publicá concursu nou, ear' conditiile de concursu se le stabilésca sectiunea. — Mai departe se raportéza primirea si tiparirea in fói'a „Transilvani'a" a operei d-lui Florianu cav. de Porcius „Flor'a districtulu Naseudu" si se recomanda premiarea acestei classice si prea interesante opere cu 20 galbeii. — Se raportéza si se recomanda apoi propunerea d-lui Dr. Alessi: de a se infiintá unu museu nationalu centralu la Sibiu: pentru care scopu d-s'a a si donatu o colectiune de preste 100 specii de plante bine arangiate si determinate si de a se face unu caldurosu apelu la toti Romanii de a colectá si contribui in favórea acestui museu.

Tóte aceste propuneri s'au primitu.

Propunerea d-lui Dr. Barcianu de a se face de aci incolo numai unu raportu alu comitetulu si nu trei rapóte (a secretariulu, a cassierulu si a bibliotecariulu) se primesce.

Aceste sunt cele mai importante propuneri ce s'au discutat in diu'a de 8 Aug. In siedintia urmatóre a III-a dela 9 Aug. a raportatu comisiunea pentru inscrierea de membri, constatandu-se incassarea unei sume de preste 1200 fl. Dupa aceea a urmatu raportulu comisiunei bugetare (raportoru d. An. Trombitasiu) ale careia propuneri se primira cu puține modificari. Se votéza unu ajutoriu de 200 fl. pentru scól'a de fete din Campeni si la propunerea d-lui George Popu din Selagiu unu ajutoriu de 100 fl. pentru scól'a din Lapusiulu ungurescu. Dupa-ce s'au terminatu tóte lucrurile s'a facutu alegerea comitetulu Associatiunei despre a careia resultatulu v'am scrisu deja, adaugu numai cá plecaudu multi spre casa au votatu numai vreo 44 insi dintre cari 11 au pusu in urna bilete albe.

In fine mai observu că in cursulu siedintieloru au mai sositu doué telegrame salutatóre dela d. Dr. Dragescu din Constantia si dela mai multi din Sangeorgiulu Naseudulu.

Balulu arangiatu in sér'a de 8 Augustu a fostu stralucitu; peste 400 de persóne impleau sal'a cea mare si odaile laterale ale casinei ung. din Turda. Unu publicu alesu si frumosu romanescu cá in acést'a sér'a de multu nu s'a mai veditu in acestu orasiu. Maghiarii din Turd'a au fostu mai multu cá toti suprinși de acést'a numerosa societate romanesca.

S'a jocalu „Roman'a" mai de multe ori si la mediulu noptii vre-o 12 juni din Turd'a imbracati in costume nationale au jocalu „Calusierulu" si „Batut'a". Abia tardiu spre dimineatia au inceputu a se departá óspetii.

Romanii din Turda au facutu totu posibilulu spre a prepara o primire câtu mai buna óspetiloru veniti din alte parti, dér' familiile romane din acestu orasiu fiindu atātu de puține la numeru nu ar' fi potutu corespunde cerentieloru, déca nu ar' fi oferitu si multe familii maghiare, ospitalitate loru membriloru Associatiunei, pentru care fapta frumósá acesti'a li sunt fórté recunoscători. —1—

Selagiu 13 Augustu st. n. 1880.

Stimate D-le Redactoru! Ve este, póte, cunoscutu dintr'unu numeru alu „Familiei", cá femeile romane din Selagiu, adunate in 24 Febr. 1880 in comun'a B a s e s c i, la propunerea d-siórei E l e n ' a Popu s'au constituitu intr'o reuniune, ce pórtá numele de „Reuniunea femeiloru romane Selagiene." Am simtitu mare bucuria, candu mi-a sositu in Clusiu scirea acestei intr'uniri salutare; dar m'am si temutu totodata, nu cumva se fia si zelulu femeiloru romane din Selagiu numai unu focu de paie; căci noi Romanii de dincóce de Carpati cam avemu acea datina nu pré buna, cá la inceputu imbraiosiamu cu mare caldura ori si ce idea frumósá, dér' mai tardiu apoi lasamu totu lucrulu se remana balta.

Temerea mea inse cu acést'a ocaziune a fostu neindreptatita. Reuniunea femeiloru selagiene dá semne de viétia fórté imducatóre. Chiaru acuma se facu pregatiri pentru o a dou'a adunare, ce se va tiené la 29 Aug. st. n. in Simleulu Silvaniei. Presiedint'a Reuniunei, d-na Maria Cosm'a a compusu deja invitatiunile si a si dispusu espedarea loru câtu mai urgenta. Scopulu adunarei, precum am intielesu, este consolidarea definitiva a Reuniunei, revederea statuteloru terminate deja, si tramitarea loru spre aprobare la inaltulu guvern.

Totu cu acést'a ocaziune se va arangia in favorulu Reuniunei si unu concertu urmatu de petrecere de jocu, pre langa unu pretiu de intrare fórté moderatu. Comitetulu Reuniunei face, din partea sa, tóte, cá atatu adunarea câtu si concer-

tulu si petrecerea de jocu se reésa câtu se póte mai bine. Dér' osteneiele comitetulu numai atunci potu fi incoronate de succesulu doritu, déca si publiculu romanu din Selagiu va sci se-si implinésca datorinti'a, ce o are față de acést'a juna reuniune, si va sprigini cu caldura prim'a ei intreprenderé. Sperámu inse, cá nici partinerea caldurosá a publiculu nu va lipsi, cu atātu mai vértosu, căci — precum póte cugetá ori si cine — dela succesulu acestei intreprenderi aterna viitorulu „Reuniunei femeiloru romane selagiene." Déca jun'a reuniune la primulu ei pasu in publicitate va fi imbraiosiatu cu caldura din partea publiculu: acést'a i va servi spre incuragiare si insufletire, si o va indemná a pasi mai 'nainte pe calea activitatii cu zelulu indoitu. La din contra, recél'a si indiferentismulu publiculu me temu cá i va stinge foculu insufletirei si o va nimici pentru totdeanu'a.

De aceea ar' fi de doritu, cá nici unu romanu Selagianu, care e in stare a precepe insemnatate unei reuniuni de femei pentru noi, romanii din partile Ungariei se nu lipsésca in 29 Aug. din Simleulu Silvaniei.

Ce frumosu progreséza de mai multi ani „Reuniunea invetiatoriloru romani Selagiene" condusa cu tactu finu de bravulu profesor preparandialu, d-lu G. Trifu, din Zelau. Pentru ce se nu potemu avé si o reuniune femeésca in floritóre? Femei, femei romane: éta de ce avemu noi lipsa mai 'nainte de tóte! Avendu odatu femei brave, vomu avé si juni si barbati bravi vomu avé — totu ce dorimu. — Primiti s. c. l.

Petru Dulfu.

Caus'a agrara ardeléna in diet'a maghiara.

(Urmare.)

Parteniu Cosm'a: On. Camera! Primescu votulu se paratu din motivele espuse de d-lu antevorbitoriu.

Nu voui reflectá la amendamentulu deputatulu Ugron, căci presupunu si credu, cá nici d-lu referentu alu comisiunei juridice nu 'lu va acceptá.

Eu inse asi dori mai vértosu, se atragu atentione on. Camere asupra importantiei acestei cestiuni, déca acést'a ar' mai fi cu potintia (Asia este! in stang'a); pentru cá nu numai in Transilvani'a, dér' nici chiaru in Ungari'a nu este atātu de simpla, si atātu de usioru de essecutatu acést'a cestiune, precumu li se pare unor'a.

Binevoiti a cugetá, care va fi urmarea déca vomu inlesni prea tare comassarea?

Aceea, cá in fiacare comuna a Transilvaniei se va vedé câte unu processu de comassare. Câte comune atâtea processe!

Ve rogu se cugetati, cá mai preste totu teritorulu Transilvaniei nefindu aptu pentru comassare, acést'a va produce o nemuliamire generala, si inchipuiti-ve apoi situatiunea, in care va ajunge Transilvani'a prin essecutarea cu orice pretiu (à tout prix) a comassarei.

Eu numai in acelu casu asiu considerá de corespunditoare scopulu si necessaria pentru Transilvani'a inlesnirea propusa, déca s'ar' constatá, cá comassarea este absoluta necessaria si de doritu preste totu loculu in Transilvani'a; acést'a inse in generalu nu numai in privinti'a Transilvaniei, dér' nici chiaru in privinti'a Ungariei nu se póte afirmá.

Comassarea nu este atātu de vechia inca, cá dupa rezultatele produse se se póta afirmá despre ea, cá este unu bine absolutu, si cá este de doritu essecutarea ei cu orice pretiu, si asia cu atātu mai pučinu se póte dice, cá se póte si trebuie essecutata pretutindenea in Transilvani'a cea multósá, unde fórté puține teritórii se afla, in cari proprietarii mici se nu fia avisati la sistem'a de trei hotare, si la presirea viteloru.

Eu asia credu d-loru! cá nici possessiunile cele mari voru avea prea mare pretiu in Ardealu, déca proprietarii cei mici de pe unu hotaru cu ele, voru fi siliti se si parasésca vetrele stramosiesci, căci si possessiunea mare numai asiá valoréza ceva, déca in apropierea ei sunt brație lucrátóre de ajunsu, cari se o cultivate.

Déca comassarea nu se efectuesce cu consensulu ambeloru parti invólve vatamarea santieniei dreptulu de proprietate, pentru cá de câteori este silitu cineva se se despartu de proprietatea s'a pentru voi'a altuia, acést'a se póte intemplá numai cu vatamarea santieniei dreptulu de proprietate: deci déca permitemu o asemenea fapta, celu pučinu se o facemu dupa principiulu adoptatu si intr'alte locuri, — nefindu vorba de interesele statulu — care principiu intru tóte este decideriu in statele constitutionle. Acesta este principulu maioritatii.

Acestu principiu este adoptatu si in Ungari'a in legiu de care a ámintitu si deputatulu Teleszky, adeca in art. XII si XXXI din 1840, in alu caroru intielesu aceea, cari ce proportionarea si comassarea trebuie se posséda partea cea mai mare a hotarulu.

Recunosc si insumi necesitatea si rezultatul celu bunu comassarii acolo, unde se pôte efectui dupa dreptate; fiindu-cà a-o efectui dupa dreptate este lucrulu celu greu, nu mi-ar' placea, cà in cestiunea acèsta grava se incinu principiulu maioritatii, pe care se basèza constituționalismulu.

Din aceste considerantii imi iau voia a recomandà spre urmatorele amendamentu:

"In alinea 3 in loculu cuvintelor „a patr'a parte“ se pune „partea mai mare de jumetate.“

Bar. Gabr. Kemény, ministru de agricultura, industria si comertiu: Onorata Camera! Ve marturiscu, cà nu am nica la opiniunea minoritatii comisiunii juridice, nici cele ce ni le-au desfasurat deputatii P. Cosm'a si Teleszky in discursulu lor de acumu.

Óre d-loru! déca de adi pe mane — intr'o nópte — pôte face comassarea tuturoru posesiunilsru in tiér'a rãgã, si intr'o buna diminétiã ne-am desteptá cu fapt'a plinitã, intimpinare-am o mare nenorocire pentru tiér'a? dupa puçin'a mea pricepere n'asiu tiené acèsta de o nenorocire. Eu credu, cà acèsta este conditiune cardinale pe exploatarca posesiunii si pentru santién'a proprietatii.

Cuventulu „processu“ ilu consideru de necorectu, candu vorba de comassare, càci nu este permisu se fia actoru, cà cástigã si inctu, care perde printr'ins'a. Procedur'a ar' trebui astfelu facta, cà essecutandu-se cum se cade, toti se castige printr'ins'a. Si eu cutesu a afirmã, cà acèsta este comassarea, acèsta este intentiunea, acèsta nesuesce proiectulu lege se esopere.

Se pôte face acumu obiectiunea, cà comassarea desi este permisu, s'ar' poté óre essecutã in contra vointiei maioritatii?

La acèsta se pôte raspunde usioru, cà draculu nu este in de negru precumu ilu credu unii.

Asiu poté dice de o parte, cà proiectulu acesta nu numai, cà nu vine in colisiune cu dispositiunile, ce sunt in lege acumu in Transilvani'a, dér' cà acestea sunt mai totu de vechi; de alta parte vedemu, cà in Transilvani'a cu tóte acestea nu s'au potutu efectui comassari, deci trebuie se mai spésca ceva. Si péna acumu s'a computatu locurile comune, asiunile insarcinate cu servituti, padurile etc. dér' cu tóte acestea comassari s'au facutu fórte puçine; deci noi avemu dorintiã a arata, cari sunt pedecile si a le delaturã.

Intrebu acumu: óre posibilu este aceea ce a disu d-lu Teleszky, cà cineva cu câte-va jugere cumperate se póta face comassarea? Asia se afirma, cà cu ajutoriulu latifundiaru s'ar' poté esoperã acèsta, acèsta inse e absolutu nepotintia, pentru cà dupa legea acèsta fiecare partida de dreptulu de a eschide latifundiile dela comassare, afara acèsta au nu este sustienutu dreptulu, cà unele teritorie, care nu se potu ecupará cu altele, se se comasseze separat? de déca s'ar' sustrage dela comassare latifundiile, potere-ar' a possessoru de trei patru jugere se o fortieze? Eu credu, cà nu!

In fine imi iau voia a observã — de si nu suntu iusti, cà pe càtu sciu eu, legile din Ungari'a din 1836 referitoare la comassare au datu drepturile áeste fostiloru proprietari feudali; acumu inse nu este asia, pentru-cà acumu se ordinezã comassarea la cererea fiecarui proprietari. (Incurperea in drépt'a: Nu este asia!) Atunci sunt reu inarmatu. De altmintrea, repetu, nici o nenorocire mare asiu vedé in efectuirea deodata a comassarei. Nu este nici nepotulu, cà unii se pérdã, alții se cástigã prin comassare, cà fiecare possessoru indreptatitu se castige escontentare incuatabila. A ceea, cà referintie agrare si nu sciu ce felu de configuratiuni diferite n'ar' permite comassarea in Transilvani'a, si cà acolo calitatea unui pamentu e neasemenatu cu cea de càtu a altuia, nu se pôte considerã, cà pedeca, pentru cà si in Ungari'a sunt multe locuri muntóse, cà in Transilvani'a, ér' in lege este dispositiune, cà astfelu de regiuni, munti singuratici si teritorie colossale de paduri se se strãgã dela comassare, séu se se comasseze separat.

Dreptu aceea nu potu aderã nici la votulu minoritatii, nici la amendamentulu d-lui deputatu Cosm'a.

Jos. Künle: On. Camera! Imi pare fórte reu, cà trebuie se fia de opiniunea contrara cu d-lu ministru. Proiectulu acesta s'a adusu inaintea legislatiunii din motivulu, cà este recunoscutu, cà in Transilvani'a referintie de posesiunii sunt intr'o stare de totu neregulata. Se tractéza aci de paduri, pasiuni, trestisiuri, insarcinate cu usufructuri urbane si de teritòrie comune, ce cadu sub proportiune, pentru cà ácele posesiuni, care sunt regulate si proportionale, sunt atãtu de puçine, in càtu disparu. Potu constatã se si aceea, cà proportiunea intre teritoriile cultivate si cele naproportionate arata o diferentia atãtu de mare, cà in multe locuri asi poté dice, cà nu face pamentulu cultivatulu nici a diecea doundiecea parte a teritoriului: deci vorb'a aici de nesce masse atãtu de mari, in càtu, déca au datu dreptulu de provocare unei a 1/4 parti devine ilusoriu acestu dreptu. Erã mai simplu se o spunemu pe factu, cà unde sunt de a se computã si astfelu de locuri, nu de lipsa se calculamu a patr'a parte, càci urmèza de sine cu computarea acelor'a fiecare omu singuru poté comassã

hotarulu intregu. Eu deci nu potu fi de parerea acèsta, cà séu se abandona un'a 1/4 parte si se dicemu, cà unde sunt asemenea locuri nu se cere nici o cantitate de posesiune; séu déca sustienemu a 1/4 parte, se nu o facemu ilusoria, càci acèsta din punctu de vedere alu legislatiunii nu este cuviintiosu, nu este dreptu nu este logicu.

Dreptu aceea fiindu-cà eu nu me numeru intre aceia, cari traiescu in ilusiunea, cà trebuie comassatu neconditionatulu, si fiindu-cà recunosc, cà s'ar' corespunde pe deplinu scopulu prin cele ce cuprinde votulu separatulu partinescu votulu separatulu alu deputatulu Teleszky. (Aprobari in drépt'a.)

(Va urmã.)

Valcele (Előpatak) 11 Augustu 1880.

(Allotri'a dela Valcele.) Onor. D-le Redactoru! La consultarea mediculu venii la Valcele (Előpatak) spre a me insanatosiã. In decursulu petrecerei mele mi-amu tienutu totodata de detoria a studiã Valcelele din diferite puncte de vedere. Ce privesce satulu apoi elu nu se deosebesce de locu de-o comuna comitatensa. Totu ce s'a facutu pentru redicarea bãiloru, datéza de sub regimulu absolutistu. Dela 1856 nu s'a facutu nimic decâtu o promenada acoperita pentru a adapostã óspeti in casu de plòia. Astfelu publiculu de atunci si péna astadi in totu anulu este espusu a mirosi inca miasmele vãlei, cari strabatu printre scandurile cãrpite ale promenadei ce se afla de a asupra ei. De si contribuie publiculu pe anu celu puçinu 3200 fl. sub titlulu de taxa de cura totusi nimicu nou nu afii, càci scandurile sunt scumpe si possessoratulu nu jertfescu mai nimicu.

Promenad'a intru atãta e de rea in càtu sér'a usioru poti lunecã, pentru cà sunt multe gauri, si scandurile numai se petecescu. Apoi promenad'a e si de totu bine situata! Paralelu cu ea merge drumulu de tiérã, peste care trecu diu'a dieci de trasuri, ér' diminétiã si sér'a vitele. Ve poteti inchipui ce favorabilu poté fi dér' pravulu pentru bolnavi. Locurile de preambulare in giurulu satulu sunt de totu neglese, sunt trasate, ce-i dreptu, dér' nefinite. In càtu privesce cuartirele acestea sunt de totu scumpe, negrigite, serviciulu e de totu defectuosu, mánçarile au pretiuri mari. Viétia sociale poti dice, cà nu este, càci clasele representate pe la bãi se deosebescu prin nationalitate, si cetatiania. Elementulu celu mai puternicu este celu romanu din diferite anghieri a le rosei; se poté ca dreptu sustiené, cà fara Romani Valcelele aru apune, dealtmintrea conducerea bãiloru, ordinea in vigóre nici n'ar' merita altu ceva.

In locu de distragere si alinarea doreriloru, bolnavulu afla numai 4 ruline, cari despòia sistematice publiculu, pharao, makao, fãrbel etc. totu atãtea jocuri oprite nu numai prin legea penale, ei si prin ordinatiunile politiane. Factorii interesati in frunte cu judele processualu tacu, si financii, candu se presenta in faci'a loculu afla, ce e dreptu, instrumentele pecatulu, omitu inse de a-le confiscã, jocatorii si banii nu-i afla de feliu. Judele processualu nu dispune mai nimicu, si possessoratulu nici giandarmiloru nu le poté demandã, càci acestia sunt pusi sub inspectiunea judelui processualu. Cu tóte, cà ar' fi multe de curatitu si de raritu!!

Eu nu credu, cà se duce óresi care controla stricta asupra persóneloru caletòrie, cari astfelu n'asi fi fostu avisatu a lungã eu insumi unu vagabundu, carele numai in urm'a instantiei mele fu escortatu de aci, pentru cà n'avea nici o ocupatiune si nu pôte documentã nici unu modu de cástigu solidu.

Nu potu dice, cà securitatea personale si a proprietatii pên'acumu ar' fi fostu atacata, dér' usioru se poté intemprã si in absentia judelui processualu n'are cine se dispuna, nefiindu suficientu primariulu comunalu. — Audiulu de multe abuseri fara de a se cautã se li se aduca vreunu remediu.

Se dice, cà judele processualu si possessoratulu ar' stã in frecare continua.

Atãtu e facta, cà din conclusele possessoratulu nu se alege nimicu, si publiculu mai curèndu e espusu a-si perde paralele péna la celu din urma banu, decâtu a se insanatosiã, pentru cà abstractiune facèndu de medici n'are cine se se ingrigéscã de lipsele lui. Se vorbesce, ce e dreptu, cà possessoratulu ar' fi facutu aretare la locurile competente in privintiã celoru ce se intempra, dér' fara se fi obținutu péna acumu vre unu rezultat.

In astfelu de impregiurari trebue se me prinda mirare, cumu confiscã judele processualu brevi manu obiectele de vendiare ale unui comerciante, sub pre-

testu, cà jóca loteria fara concessiune ministeriala. Pôte cà a avutu dreptu!? Lucrurile standu astfelu nu me mai prinde nici o mirare, cà publiculu se disgusta din di, ce merge, si se va disgustã totu mai tare, dupa ce nu se face mai nimicu pentru elu si numai pentru pung'a altor'a, cari 'su bine intielesi si se vede, indoenti. Deci nu trebue se te miri déca interessatii nu facura tocmeala cu o capela, care se scie eauta si piese romanesci, ci cu un'a din Orade'a, care in continuu ne asurdiesce urechile cu „csárdás“. Pôte cineva asteptã in asemenea impregiurari unu balu cu successu? 5 parti din siése ale publiculu sunt Romani si acestia se n'auba dreptu a 'si petrece pe banii lor, dupa cumu dorescu? Ar' cugetã omulu, cà celu puçinu aici se incete fanaticismulu politicu-nationalu alu maghiariloru.

Publiculu romanu cheltuesce cu miile, si i se oferescu de totu puçinu in schimbu. Ce avea deci se faca? S'a separatu si a cautatu a se distrage in cerculu seu. Aici am ocaziune a ve raportã despre unu concertu. In 4 l. c. domniórá Elen'a Padure invitata fiindu de publiculu romanu ne delectã intr'unu modu neasteptatu. O persóna impunatore cu unu tipu stravechiu si atragètoriu cu, vocea ei puternica sonorã si melodiòsa cumu se nu se póta insuflati! Dér' ceea ce te redica si mai tare si te apléca spre inspirare este, candu buzele 'ti esprima vocea animei in limb'a t'a propria!

Cele 2 cantece: „Cãtu te-amu iubitu“ de Flechtenmacher si „nu me uita“ de Nic. Racovitã, cari le a cantatu domniórá Padure n'au produsu numai o via placere si admirare, ci ne-au facutu se speramu in inffiorarea muzicii nationale „care are fructe, cu cari se mandrescu alti. Dér' nici unu poporu n'are atãtea cantece frumóse cu unu libretu asia escelinte, maretiu, precumu le avemu noi. Si cu ce ne indestulimu? Laureatulu Alesandri ne incanta cu ele, dér' dómne puçine sunt aplicate dupa regulele musicali. Unu tesauru vastu, din care ar' poté usuã unu poporu pentru eternitate! Se cercamu numai la straini; n'avemu se mergemu la francesi, italieni, ci numai la unguri! Ei, pe lènga tóte, cà music'a loru nationale au fundat'o Germanii au pentru ea doue institute culturale, dupa cerintiele timpulu modernu. Noi stagnamu!

Cu atãtu mai multu detorim unoru persóne, cari 'si facu art'a musicale de chiamare a viétiei. Asia o bineventamu si pe d-sióra Padure, càci e romana, si cu placere aflamu, cumcã e angagiatã la teatrulu din Cernauti. Din parte-ne i dorim, cà debutarea se-i succéda pe deplinu si dupa terminarea cursulu spinosu in strainatate se-o vedemu la unu institutu romanu cà artista romana!

Vorbindu despre persóne am se ve notezu unele notabilitati d. e. prof. Dr. Suciu si Viorénu, din Romani'a, cari inca fura óspeti. N'am intrelasatu a depesiã adunarei Asociatiunii romane la Turd'a felicitandu-o si esprimandu-i consentiulu nostru la tóte cele bune. Cu acestea incheiu, dorind, cà persónele respective se supravegheze cu strictetia mai mare diversele instructiuni politiane, sanitarie, si cà possessoratulu se se redescepte péna mai este inca timp, càci e interessulu lui, dér' totdeodata ar' poté satisfacere usioru dorintieloru publiculu, care isi cauta sanatatea. La dincontra espune baile unui venitoriu precariu, de carele nu lu va scuti nici fontan'a cea nóua a neobositulu Dr. Szabó, ce ar' fi mare dauna, càci carbonatele diferite, caliu, natriu, ferulu si acidulu carbonicu vindeca intr'unu modu miraculosu bóle invecchite.

Unu privitoriu.

Diverse.

[Aniversarea dilei nascere i Maiestatii Sale] s'a serbatu adi in 18 Aug. cu pompa extraordinara, tienendu-se mai antaiu serviciu divin in bisericele tuturoru confessiuniloru in presentia autoritatiloru civile si militare. Pre candu scriemu aceste, intrég'a garnisóna de aci asediata dela biserica catolica péna in tégulu cailoru defiléza inaintea generalulu si a statulu seu maioru in piatiã mare.

[Representantiã comitatulu Brasiovu] a tienutu Sambata o siedintia extraordinara in care a decisu cà cu ocaziunea aniversarei a 50-a a nascere i Maiestatii Sale la 18 l. c. se tramita monarchulu o adresa de felicitare. Teestulu acestei adrese s'a cetitu in limb'a maghiara si germana. De ce nu si in limb'a romana? Este

tristă că nici la asemenea ocazii solemne nu se respecta limb'a partii celei mai numeroase a populației comitatului!

[Congresul național bisericesc gr. or.] se va întruni în anul acesta la 1/13 Octombrie în Sibiu în sesiune ordinară. Fiindcă mandatul vechiului congres expiră, s'au scris printr'unu circulariu metropolitan alegeri noue, cari se vor face în toate diecesele Dumineca în 31 Octombrie a. c.

[Conferințele invetiatorești.] Tel. rom. Nr. 90 ne aduce un circulariu consistorial către oficiile protopresbiterali prin care se convoca dela 15—20 conferințele invetiatorești în următoarele cercuri: 1) Cercul Idicelu, comisariu profesorului Pavelu Besi'a, 2) Cercul Cojocn'a comisariu parochialu localu: F. Ciortea; 3) Cercul Sighisior'a, comisariu invetiatoriulu și capelanulu localu: Dim. Moldovanu și 4) Cercul Desiu, comisariu invetiatoriulu și capelanulu din Borgobistritia: Sim. Monda. Că obiectu de desbatere pentru aceste conferințe invetiatorești pentru anul acesta va fi: impartirea 60-urilor pe septemana pentru o școală cu un invetiatoriu, cu doi, trei, patru, cinci și cu șase invetiatori. Se vor putea lua la desbatere și alte obiecte din sfer'a pedagogică — didactică propuse de conducătoriulu său de alți membri ai conferinței. Resultatul desbaterilor va fi înregistrat în protocoale anume, cari subscrise de președintele și de notariulu conferinței vor fi înaintate consistoriului arhidieceșanu cel mult pînă în 28 Augustu a. c. Conducătorii conferințelor vor primi 1 fl. 50 cr. diurne pe zi și bani de călătorie; din cas'a arhidieceșana; era spesele invetiatorilor, ce vor lua parte la aceste conferințe cadu în sarcin'a comunelor bisericesci unde funcționează.

[Consistoriulu arhidieceșanu gr. or. din Sibiu] publica concursu pentru următoarele stipendii: 1) din fondulu Mogaianu pentru studenți la vre-o universitate sau institutu politehnicu, unu stipendiu de 500 fl.; 2) din fundațiunea Franciscu-Iosefiana, două stipendii de câte 60 de fl. pentru scolari la gimnasiu, la școl'a reală sau la școl'a comercială; 3) Din fundațiunea Cologiana două stipendii de câte 60 de fl. pentru studenți romani gr. or. la ori-ce institutu. Terminulu de concursu este pînă la 23 Augustu st. v.

[Gimnasiulu din Beiusiu] precum se știe, nu mai are ajutoriu din fondulu studiilor, căci ministeriulu la sistat înca la 22 Dec. 1878. În urmarea acesteia, starea materială a acestui institutu a ajuns a fi atât de nefavorită, încât fără înmulțirea în ore-care modu a fondului destinat pentru susținerea lui, subsistența ar deveni periclitată, cu atât mai verosimil, că acum spesele se mai înmulțesc și prin sistemizarea lefilor profesore conformu recerintelor legii și alu altor pretensiuni instituționale. Pentru acest'a consistoriulu, precum scriserăm deja, a decisu la 22 Aprilie, că de o parte se ajutore acestu institutu cu o sumă anuală de 1000 fl. din cas'a diecesana, iera de alta parte se se face apelu către clerulu și credincioșii acestei diecese, că se contribuie pentru susținerea acestui focariu de cultură. Dreptu aceea Pr. Ssa Mihaiu Pavelu, episcopulu diecesanu, îndreptă dălele trecute unu circulariu către toți preoții din diecesa, invitându-i a întreprinde colecte, alăturându-le și côle pentru scopulu acest'a. Resultatul colectelor este a se tramite la cancelari'a episcopășca pînă în finea lui Decembre. (Fam.)

[Societatea pentru fondulu teatrului romanu] va ține adunarea s'a generală în anul acesta la Sibiu unde a fostu invitată în anul trecut de inteligența de acolo. Fixarea termenului adunării generale a fostu lasat la bun'a chibzuintă a acestei inteligențe. După cum aflăm acest'a onorabilă inteligență a emis din sinulu său unu comitetu de 12 membri în persoanele d-loru P. Cosma, Ier. Baritiu, Ios. Popescu, N. Petrescu, Ioan Popa, Zachari'a Boiu, Dr. D. Barcianu, Dr. I. Nemesiu, Dr. I. Moga, Dr. N. Olariu, Dr. Aur. Brote și Visarion Romanu, pentru a fixa diu'a adunării generale și a lua toate măsurile necesarii, ce privesc ținerea acestei adunări. Acestu comitetu constituindu-se sub președinția d-lui P. Cosma și alegându de secretariu pe d. I. Baritiu a decisu se rîge pe comitetulu Societății se ficeze că di a adunării generale diu'a de 19 Sept. st. n. fiindcă a două di (Luni) este o serbatore la romani. Comitetulu societății deferindu acestei deciziuni

va convoca în curendu adunarea generală a Societății pentru fondulu teatrului romanu pe dălele amintite în Sibiu.

[Casu de mörte.] Veduva N. Simionescu n. Panaitu din Romani'a șocr'a comerciantului din piat'a Brașovului Th. Popescu a repausat în urm'a unei bôle îndelungate după ce a fostu împarțasită cu santele taine în 2/14 Augustu la 2³/₄ ore d. a. în anul alu 41-lea alu etății sale. Înmoartarea repausatei avu locu în 4/16 Aug. în cimiteriulu celu nou din Gröveru.

[Unu generalu bine crescutu.] Diarulul „Bereg“ din Petersburg i se raportăza din Odessa următoarele în privința unui casu curiosu: Unu furu a voitu într'una din dălele trecute se se introduca în locuința generalului Semeca pe o ferăștra remasă deschisă. N'avu norocu pentru că generalulu 'lu prinse și 'lu buchisă cum se cuvine. Generalulu cunoscându pe latronu, a două di 'lu denunță autorității judiciare din Odessa. Judecatoriulu din lips'a de dovede a trebuitu se elibereze pe hotiu. Generalulu îndată-ce audi sentința, se apropiă numai decăt de judecatoriulu și i ceru adresa hotiului eliberat. „Pentru ce voesci s'o afli“ întrebă cu mirare judecatoriulu? — „De vreme ce judecatoriulu a aflat“, răspuse cu o mare serioșitate generalulu, că „acusatulu n'a avut intențiunea se me jafușca, eu trebuie se crede, că elu a voitu se 'mi facă numai o vizită. Am deci trebuința de adresa lui pentru a-i reintörce vizit'a.“

(Unu casu de bigamie fôrte curiosu.) Processulu s'a judecatu înaintea curții cu jurați din Liverpool. Acusatulu n'avea brație. Elu se casatorise în 1861 și traise cu femea s'a mai mulți ani, pe urma acest'a 'lu abandonase la 1873. Ne mai avendu nici o știre dela dâns'a, se casatorise din nou. De odată, fara veste, se pomenesc tocmai în 1880 cu femea cea d'antăiu însoțită de mai mulți copii. „Ai se me ieai pe mine și pe copii mei, dise ea barbatului seu; de nu vei voi, te voi urmări în processu de bigamie. Alegeti.“ Omulu fara brație n'a esitat de locu; elu a preferat banc'a acusatilor dela curtea cu jurați. Înaintea juriului, acusatulu susține, că a fostu de bună credință; neavendu știri dela femea s'a a crediutu, că a murit. Avocatulu seu observă de alta parte, că a două casatoria este nulă; după ritualu trebuie că viitorulu barbatu se puna înelulu de logodnă în degetulu logodnicei și trebuie se de man'a femeii sale. Acusatulu ne avendu bratie, n'a pututu se se casatorêșca la biserică. Tatalu femeii d'antăiu dice, că la casatori'a ficei sale s'a procedat în modulu urmatoriu: logodnica 'si-a pus înelulu în vârfulu degetului, și acusatulu l'a împinsu cu dinții. Inse, pentru că femea n'a tramis barbatului seu în timpu de șapte ani nici o știre, juriulu a declarat, că acusatulu nu este vinovat. (D. N.)

[Espositiunea din New-York.] Se știe, că la 10 Augustu 1883 se va deschide la New-York espositiunea univertăii. Se facu în acestu orasiu pregătiri pentru acest'a mare solemnităte și o comisiune specială va trebui se fia în curendu însărcinată cu toate amenunțele sale. Ea va avé mai alesu se decida loculu, unde se fia espositiunea, se discute planurile edificilor sale, precumu și instalațiunile interioare și modulu de clasare alu productelor. Este evidentu, că orasiulu New-York, în a carui incintă se va ține espositiunea, va lua o parte preponderantă; inse este chiaru în interessulu seu de a avé câtu mai multe ramificațiuni. Va fi chiamarea comisiunii de a implini acêșta sarcină, ea va trebui se se intrunêșca în scurtu timpu.

[Punctulu celu mai înaltu atinsu de vreunu drumu de feru] se afla în Americ'a de Nordu la 2846 deasupra nivelului mării, la vârfulu Vet'a, între stațiunea cu același nume și Garland, orasiulu vecinu cu fortulu Garland în statulu Colorado. Noulu drumu care trece peste sirulu de munti dela Sangre de Christo va trebui într'o di se puna Santa-Fé (Noulu Mexicu) în comunicațiune cu Denver-City; elu prezintă o pantă de maximum 41 metri de kilometru. Apröpe de vârfulu Vet'a, se află curb'a cea mai tare din lume: ea e cunoscută sub numele de curb'a „potecovei de catâr“ și n'are de câtu o radia de 59 metri. Celebră curb'a „potecova de calu“ pe drumulu de feru din Pensilvani'a are o radia de 194 de metri și aceea a caiei ferate dela Meigs în Peru, are o

radia de 115 metri; punctulu culminantulu alu acesteia din urma e la o înaltime de 4770 de metri.

[Fortiele militare ruse.] La Petersburg s'au publicat nise interesante amănunțel asupra desvoltării armatei ruse în cesti douăzeci și cinci de ani din urma. La 1 Ianuaru 1852 armat'a rusa se compunea din 27,716 ofițeri, 968,382 de ömeni, cuprindendu și rezerv'a, miliți și trupele auxiliare, și din 78,144 de cazaci. În timpul resbelului Crimeei, fortiele ruse fură spörite în modu considerabilu și, după raporturile oficiale, din diu'a de 1 Ianuaru 1856 armat'a cuprindea mai puțin de 41,817 de ofițeri 2,275,451 de ömeni. Inse, desi toti ömenii acestia figurăseră pe cadre, guvernulu ruse nu putea pune din ei sub arme de câtu unu numeru forte inferioru, care nu pöte fi determinat de câtu aproximativu. Armat'a activă număra atunci 24,654 de ofițeri și 1,170,184 de soldați; rezerv'a cuprindea 7,876 de ofițeri și 572,158 de soldați; trupele neregulate 3640 de ofițeri și 364,421 de soldați; cazacii 3441 de ofițeri și 156,726 de ömeni. Se vede, că spre a obține unu numeru realu, trebuie se se deducă celu puțin jumătate din aceste cifre. În 1863, de esempiu, după raporturile ministeriului de resbelu, armat'a rusa număra 868,997 de ömeni trupe regulate. S'a calculat, după o esamănare consciențioasă a efectivului mai multor corpuri care facu parte din acêșta armată, că fortiele trupelor regulate nu treceau peste o cifră aproximativă de 385,000 de ömeni. În 25 Novembre 1879, armat'a rusa cuprindea 908 generali, 31,414 de ofițeri și 886,425 de ömeni, pe candu la aceiași dată rezervele cuprindeau 742,144 de ömeni, cazacii 197,000 ofițeri și 51,352 de ömeni, ér neregulați 105,940 de ömeni. Asupra acestor cifre trebuie fara îndoielă, se se stabilizeșca aceeași reducere ca și asupra celor precedente. Dealtmătrelea, s'a probat în timpul din urma de către unu scriitoru militar germanu că, chiaru presupunendu, că fondurile alocate la ministerulu de resbelu voru fi administrate cu cea mai mare economie posibilă, ele suntu de parte de a puté ajunge pentru întreținerea unora asemenea fortie. (Rom.)

[Lupt'a cu unu ursu.] Unu cioban din Casva (Transilvani'a) — dice „Post'a“ — fiind cu turm'a de oi în muntele „Banésa“ fû surprins de vizit'a unui ursu, care avea de gandu a si anexă vr'o öie seu două. Pacurariulu știindu se pötu öspelui patrpedu, 'lu împină cu unu topor în mână, lovindulu cu acêșta în luptă crancă în mai multe locuri, în câtu 'i pricinui mörtea. Ciobanulu bravu primi multe plăgi, perdiendu în luptă unu ochiu, o falcă și o mână, elu inse a scapa cu viațã.

[Amănare.] Multu stimat domnule Redactoru! Comitetulu cercualu alu Desp. din Brașovulu alu Asociațiunei transilvane p. lit. și cult. pop. rom. prin bunătatea DV. publicase ținerea adunării sale generale pe 31 Aug. a. c. st. v. în Cernatulul Sececelor, fiindcă inse în acea Dumineca se ține Sinodu parochialu în toate comunele pentru alegerea deputatilor congresuali, așa sunteți rogati a publica ținerea adunării gen. pentru Dumineca în 7/19 Septembrie a. c. caudu sunt invitați toti membrii asociațiunei, și toti romanii binesimțitori.

Brașovu 2/14 Aug. 1880.

I. Petricu
protop.

Cursulu la bursa de Viena din 18 Augustu st. n. 1880.

Rent'a de auru ungară	108.80	Imprumutulu cu premiu ung.	111.
Imprumutulu cailor ferate ungare	125.25	Losurile p. regularea Tisei și a Segedin. 109.	
Amortisarea datoriei cailor ferate de ostu ung. (I-a emisiune) 83.—		Rent'a de harthia aust. de argintu „	73.5
dto. (II-a emisiune) 98.75		„ de auru „	87.7
dto. (III-a emisiune) 87.75		Losurile din 1860	132.—
Bonuri rurale ungare 94.50		Actiunile banței austro-ungare	827.—
dto. cu cl. de sortare 93.50		„ banței de creditu ungare	255.—
Bonuri rurale Banat-Timis.	93.50	„ banței de creditu austriace	273.8
dto. cu cl. de sortare 93.—		Argintulu în marfuri	—
Bonuri rurale transilvane	93 —	Galbini imperatösc	5.5
„ croato-slav.	94.50	Napoleond'ori	9.35
Despagubirea p. dijma de vinu ung.	94.—	Marci 100 imp. germ.	57.8
		Londr'a	117.7

Editoru: Iacobi Muresianu.
Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Muresianu.
Tipografi'a: Ioanu Gött și fiu Henriu.